

Intervju: Petritschem, predstavnik zajednice za samouprava – Daytona!"

Wolfgangom Visoki Medjunarodne BiH: "Hrvatska kost u grlu Daytona!"

Razgovor: Wolfgang Petritsch, Visoki predstavnik u BiH uoci odlaska iz Sarajeva:

Slažem se s mišljenjima mnogih da je nezakonito i neustavno proglašenje Hrvatske samouprave predstavljalo najveću prijetnju daytonskom procesu. Tisuće vojnika HV-a je napustilo vojarne, a također i jedan dio policijskih snaga se pobunio – Ustavne promjene su povijesni čin za buducnost BiH

Službenom primopredajom dužnosti u Sarajevu, u ponedjeljak ce dosadašnji visoki predstavnik u BiH Wolfgang Petritsch funkciju predati lordu Paddyju Ashdownu. U posljednjem tjednu svoga mandata, o onome što je napravio za Bosnu i Hercegovinu, Petritsch je govorio i za Slobodnu Dalmaciju.

Neizbrisiv trag

SD:S kakvim dojmovima odlazite iz Bosne i Hercegovine? Što je najvažnije što ste u svome mandatu propustili napraviti i zašto?

WP: Iz Bosne i Hercegovine odlazim s još više izraženim osjecajem povezanosti s ovom zemljom i njenim narodima. Tri godine mandata i stalna borba na stabiliziranju stanja u zemlji, demokratizaciji i europeizaciji BiH te osiguravanju što boljih uvjeta života za njezine ljude je nešto cemu sam se totalno

predao i mislim da ce to ostaviti trajan i neizbrisiv trag kod mene. Dosta toga je postignuto. Danas BiH sliči na državu, institucije su počele funkcionirati, ljudi se vraćaju... Ali volio bih da se više učinilo na gospodarskim reformama koje su temeljni preduvjet daljnog ukupnog napretka društva. Puno više je trebalo učiniti i na zaustavljanju odljeva mladih i obrazovanih ljudi, kao i na sustavu njihova obrazovanja. BiH si jednostavno ne može dopustiti luksuz da izvozi svoju budućnost. Hitne i korjenite mјere su potrebne i na području obrazovanja.

SD: Gdje ste u svom radu nailazili na najveće opstrukcije? Koji bi bio najbolji primjer za to?

WP: Moja svakako najteža odluka je uvodenje privremene uprave u Hercegovackoj banci gdje su se odvijale sumnjive transakcije. Samo preuzimanje je bilo opasno i bili smo svjesni da će se lobi, koji je profitirao od tih sumnjivih poslova, boriti svim sredstvima. Kako se tijekom istrage pokazalo, banka je trebala biti finansijska okosnica Hrvatske samouprave. Slažem se s mišljenjima mnogih da je nezakonito i neustavno proglašenje Hrvatske samouprave predstavljalo najvecu prijetnju daytonskom procesu. Tisuce vojnika HV-a je napustilo vojarne, a također i jedan dio policijskih snaga se pobunio. Postojala je opasnost da poduzeća sa sjedištem u Hercegovini prestanu s placanjem poreza i carina. Da se uspostava Hrvatske samouprave nije sprijecila, Dayton bi bio poražen. Međutim, zahvaljujući odlucnoj reakciji, gospodin Ante Jelavić je morao javno priznati propast ovoga projekta.

Hercegovacka banka

SD: Zbog cega nikada nisu do kraja na vidjelo izašli rezultati oko istrage provedene nad Hercegovackom bankom? Zbog cega se tako dugo na njih cekalo?

WP: Kompleksnost i težina slučaja Hercegovacke banke mnogo je veća nego se to na početku istrage moglo očekivati. Uopće nemam dvojbe da su moje početne sumnje utemeljene. Istraga još

traje te stoga još nije uputno da se prejudicira s imenima mogucih pocinitelja kaznenih djela. To je ono što ce uraditi sudski organi temeljem predocenih nalaza nadležnih državnih organa i privremene uprave Hercegovacke banke. Novac je nestajao bez ikakva traga i ocito se nije radilo o pravilima bankarske struke i unutarnjih propisima banke. Rijec je o skandaloznoj zloporabi javnih sredstava. Dionicari banke i ljudi iz politickog kruga bliski banci su raznoraznim, nikada vracenim kreditima izvukli novac iz banke radi svoje osobne dobiti. Rizika za dionicare nikada nije niti bilo jer su svoje navodne uloge odmah i povukli putem kredita, a nastavili se kockati s javnim sredstvima poreznih obveznika i štednim polozima obicnih ljudi. Želimo pricekati potpuni kraj istrage i tako bh-Hrvatima i cjelokupnoj bh-javnosti prikazati sliku tko su kriminalci, umotani u plašt zaštite nacionalnih interesa koji se kriju iza Hercegovacke banke. Takoder, moja iskrena opredjeljenost da ovo ima što manje utjecaja na kvalitetu svakodnevnog života obicnih gradana ogleda se u tome što sam izmijenio federalni Zakon o bankarstvu, cime sam omogucio isplatu uloga u visini do pet tisuća konvertibilnih maraka za sva fizicka lica. Mnogo je obicnog, poštenog svijeta sa svojim polozima u toj banci, za koje zaista ne postoji razlog da cekaju kraj ovako kompleksne istrage, te sam se iz toga razloga odlucio na ovu mjeru u studenome prošle godine.

SD: Koji je Vaš kljucni potez u mandatu? Jesu li to ustavne promjene?

WP: Da, definitivno! Mnogo puta sam to do sada rekao i siguran sam, bez imalo pretjerivanja da je to povijesni cin.

SD: Zbog cega bi svi trebali biti zadovoljni tim ustavnim promjenama?

WP: Jedan razlog je taj što ce svi narodi i gradani u BiH dobiti garanciju da ce sada biti zastupljeni na svim razinama vlasti i javne uprave u oba entiteta i sudjelovati u politickom procesu donošenja odluka. Polovica ministara u vradi Republike Srpske bit ce Hrvati i Bošnjaci, kljucne funkcije ce biti podijeljene po principu pariteta. Popisi iz 1991. godine bit

ce osnova za javnu upravu... Drugi razlog važnosti ustavnih promjena je taj što su se predstavnici Hrvata, Srba i Bošnjaka iz obaju entiteta, prvi put od Dayton, dogovorili oko nečega tako važnog kao ustavne promjene. Dogovor i kompromis su temelji suživota u BiH. Važnost ovoga je i u tome što se napokon pojavljuju političke snage koje su voljne ozbiljno se prihvatići odgovornosti povjerenoj im posla od glasaca na izborima. Ovo je izvanredna demonstracija principa partnerstva domaćih vlasti i međunarodne zajednice na kojem sam ja vrlo istrajavao od samog svog preuzimanja mandata.

Nova garnitura

SD: Treba li visokom predstavniku u BiH s vremenom smanjivati ovlasti s obzirom na nacelu ocjenu da je cijela država međunarodni protektorat?

WP: Prvo ne bih se složio s ocjenom o postojanju protektorata. Pitanje nije treba li ovlasti visokog predstavnika smanjivati nego ja to vidim kao jedan proces tijekom kojega u određenom vremenu sasvim normalno domace vlasti sve više i više preuzimaju odgovornost za posao koji im je povjeren od glasaca na izborima. Od samog pocetka svog mandata sam inzistirao na odgovornosti domaćih vlasti. S novom garniturom na vlasti, na državnoj razini i u Federaciji BiH, to sve više dolazi do izražaja. Razvojem dogadanja u ovom smjeru sasvim je normalno da se, da tako kažem, smanjuje potreba za interveniranjem i posredovanjem institucije visokog predstavnika i ukupne međunarodne zajednice. U prvoj polovini svog mandata sam donio 146 odluka, uključujući i 58 smjena. Nakon što je Alijansa došla na vlast, donio sam 96 odluka od kojih su 8 bile smjene. To pokazuje porast političke zrelosti u BiH.

SD: Zbog cega još uvijek najtraženiji ratni zlocinci – Karadžić i Mladić – nisu u Haagu? Radi li se o nedostatku političke volje s obzirom na to da su Sforove akcije u tom pravcu polucile katastrofalne rezultate?

WP: Hvatanje osumnijicenih za ratne zločine je obveza, i to

imperativna obveza domacih vlasti. Sasvim sigurno doprinosom vlasti u Republici Srpskoj ne može se biti zadovoljan, dok se mora priznati Sforu da je uradio velik posao jer je, koliko znam, do sada uhapsio 27 optuženih za ratne zlocine. Ono što je upitno kod hvatanja Karadžica i Mladica jest volja vlasti u RS da to ucine. Vlasti RS još nisu uhapsile nijednog optuženog za ratne zlocine, što je zasigurno jedan od najvecih propusta tog entiteta.

Još jednom koristim prigodu apelirati na RS i sve vlade u regiji da isporuce sve osumnjicene za ratne zlocine jer je to jedan od bitnih preduvjeta procesa pomirenja i procesa povratka ljudi na njihova prijeratna ognjišta. Njihovom predajom prvenstveno će se individualizirati krivnja, a cime će svi politicki faktori u BiH skinuti balast ratnih zločina.

Korupcija i kriminal

SD: Buduci visoki predstavnik Paddy Ashdown je najavio da problem u BiH nisu nacionalisti nego kriminal i korupcija. Kako gledate na takve ocjene? Zbog cega se ranije nije moglo obracunati s kriminalom i korupcijom?

WP: Tocno je da su korupcija i kriminal veliki problemi s kojima se suocava BiH. Ono što znamo je da korupcija umanjuje šanse BiH da postane normalna i samoodrživa. Ono što si BiH nikako ne može priuštiti je to da korupcija ima obeshrabrujuci utjecaj na privlacenje stranih ulaganja i ulaska razvojnog kapitala u ovu zemlju. Borba protiv korupcije je vec odavno pocela i moj ured intenzivno radi na tome. Medutim, bez potpore domacih institucija medunarodna zajednica sama ne može suzbiti korupciju. Medunarodna zajednica nije ta koja može voditi istrage, sudske procese i ostalo. Ono što je potrebno su ucinkoviti istražni organi i sudstvo. U cetvrtak sam donio veliki paket zakona sa ciljem uspostavljanja institucionalnog okvira za reformu pravosuda. Odluke će ojacati reforme u pravosudu na državnoj i entitetskoj razini, i to na nacin da će se uspostaviti temelji istinski neovisnog sudstva kao jednog od stupova demokratskog vladanja.

Jelavic se trebao davno povuci...

SD: Kako gledate na novi pocetak u konsolidaciji HDZ-a BiH kao najvece hrvatske stranke? Jesu li sada svi zahtjevi koje ste tražili ispoštovani? Snosi li HDZ glavni dio odgovornosti po pitanju zaštite hrvatskog naroda zbog opstrukcije ustavnih promjena? Kakvo je vase misljenje o Anti Jealvicu?

WP: Što se tice odgovornosti, da, HDZ je taj koji je dobio najvece povjerenje medu Hrvatima na izborima pa prema tome HDZ je i taj koji snosi nedvojbeno najvecu odgovornost za položaj Hrvata u BiH. Mnogo je politickih stranputica kojima je nedavno smijenjeno vodstvo HDZ-a vodilo Hrvate u BiH, da bi se ipak na kraju vratili na ono što je ishodište svega i na što sam im ustrajno ukazivao od samog pocetka, a radi se o demokratskoj borbi, demokratskim sredstvima za ostvarivanje politickih ciljeva na jedino mogucemu mjestu za to – parlamentu! O gospodinu Jelavicu zaista ne bih puno govorio. Povuci se trebao odavno ako mu je zaista stalo do interesa hrvatskog naroda, no nisam uopce siguran da je to tako. Sada su on i ostali smijenjeni dužnosnici odustali od stranackih dužnosti kako bi se omogucila registracija HDZ-a za iduce izbore. Nadam se da ce iz ovoga procesa izaci nova i umjerena stranka, koja ce ponovo zastupati interes svojih biraca u zakonitim institucijama ove zemlje. Jednostavno, radi se o zaštiti principa vladavine zakona.